

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering.
Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:

Vår ref.: 2021/0129-18

Saksbehandler: Silje Westlye Fedje
Saksansvarlig: Karin Stakkestad Laastad

Dato: 11.06.2021

Vedtak V2021-9 - dekning av sakskostnader

1 Innledning

- (1) Det vises til brev 18. mars 2021 hvor Norgesgruppen ASA ("Norgesgruppen") representert ved Wikborg Rein Advokatfirma AS (heretter "Wikborg Rein") krever dekket sakskostnader som følge av Konkurransetilsynets opphevelse av vedtak V2020-25 av 27. august 2020.
- (2) Bakgrunnen for kravet er at Konkurransetilsynet 27. august 2020 fattet vedtak V2020-25 hvor Norgesgruppen ble ilagt overtredelsesgebyr på 20 millioner kroner for å ha brutt opplysningsplikten og dermed opptrådt i strid med konkurranseloven § 24. Norgesgruppen fremsatte 22. februar 2021 klage over vedtak V2020-25 ("klagen"). Etter klagen fattet Konkurransetilsynet 15. mars 2021 vedtak V2021-4, hvor tilsynets vedtak V2020-25 ble opphevet.
- (3) Kravet om sakskostnader er fremsatt rettidig innen fristen på tre uker, jf. forvaltningsloven § 36 tredje ledd, tredje punktum. Kravet avgjøres av Konkurransetilsynet, da tilsynets opphevelse av vedtak V2020-25 innebærer at avgjørelsen ble endret til gunst for klager, jf. forvaltningsloven § 36 første ledd sammenholdt med forvaltningsloven § 36 tredje ledd, første punktum.

2 Partens krav

- (4) Norgesgruppen har fremsatt krav om dekning av sakskostnader totalt pålydende 647 975 kroner for ■■■■■ arbeidstimer. Kravet knytter seg til utgifter til advokatbistand fra Wikborg Rein i perioden 26. august 2020 til 15. mars 2021. Det er fremlagt timelister fra Wikborg Rein. Norgesgruppens krav består av følgende poster:
- (5) Utgifter til juridisk bistand i perioden 26. august 2020 til klagen ble sendt 22. februar 2021, samt utarbeidelse av offentlig versjon av klagen. Dette utgjør 619 425 kroner.
- (6) Utgifter til juridisk bistand til utarbeidelse av offentlig versjon av Konkurransetilsynets vedtak V2020-25 i perioden 1. til 30. september 2020. Dette utgjør 18 800 kroner for ■■■■■ arbeidstimer.
- (7) Endelig har Norgesgruppen krevd dekket utgifter til juridisk bistand i forbindelse med mottak av Konkurransetilsynets vedtak om omgjøring, herunder gjennomgang av omgjøringsvedtaket og oppfølging av dette. Dette utgjør 9 750 kroner for ■■■■■ arbeidstimer.

3 Anførsler

- (8) Norgesgruppen har anført at det i forbindelse med gjennomgang av vedtak V2020-25, vurdering av holdbarheten av vedtaket og utarbeidelse av klage til Konkurransklagenemnda har medgått totalt [REDACTED] timer og at dette arbeidet har vært nødvendig for å få opphevet vedtaket. Det vises til at Norgesgruppen har vært avhengig av juridisk bistand for å klage på vedtaket og at overtredelsesgebyret på 20 millioner kroner har vært alvorlig og belastende for Norgesgruppen. Videre anføres det at saken gjaldt spørsmål som forutsatte bruk av spesialister med erfaring fra tilsvarende saker, og at Konkurransklagenemnda er et domstollignende organ som erstatter overprøvingen av Konkurransetilsynets vedtak i domstolene i første instans.
- (9) Norgesgruppen anfører også at klagen måtte bli omfattende som følge av at klagebehandlingen i Konkurransklagenemnda i hovedsak er skriftlig, at Konkurransetilsynet endret store deler av begrunnelsen fra varselet, at saken pågikk i 2 år og 4 måneder uten at tilsynet aksepterte Norgesgruppens motargumenter og at vedtaket reiste en rekke faktiske og rettslige uavklarte juridiske spørsmål.
- (10) Når det gjelder kravet knyttet til kostnader for arbeid med oppfølging av omgjøringsvedtaket viser Norgesgruppen til Sivilombudsmannens melding for 1999 (dokument nr. 4 1999-2000) side 270-271 hvor det ifølge Norgesgruppen fremgår at det kan kreves dekket kostnader som knytter seg til en advokats gjennomgang av vedtaket.

4 Konkurransetilsynets vurdering av kravet

4.1 Rettslig utgangspunkt

- (11) Det framgår av forvaltningsloven § 36 at når et vedtak blir endret til gunst for en part, gis parten rett til dekning av vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Dette gjelder med mindre endringene skyldes partenes eget forhold, forhold utenfor partenes og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.
- (12) Utgifter som kreves dekket etter forvaltningsloven § 36 må ha vært nødvendige for å få endret vedtaket. Nødvendighetskriteriet innebærer at det må vurderes hvorvidt det var påkrevd for parten å pådra seg utgiften for at forvaltningen skulle endre det opprinnelige vedtaket.¹ Det fremgår av forarbeidene at vurderingen av hvorvidt kostnadene har vært nødvendige skal avgjøres etter en konkret skjønnsmessig vurdering av de fremsatte kravene, hvor det særlig skal legges vekt på saksbehandlingsfeilens art og sakens vanskelighetsgrad.² Ved vurderingen av om kostnadene var nødvendige for å få endret vedtaket skal det også vektlegges hva parten selv og hans advokat med rimelighet har oppfattet som naturlige tiltak for å få endret vedtaket.³
- (13) Bestemmelsen oppstiller også et krav om årsakssammenheng mellom utgiftene parten har pådratt seg i klageprosessen og vedtaksendringen, men det kreves ikke en objektivt konstaterbar årsakssammenheng mellom utgiftene og resultatet.⁴ I kravet om årsakssammenheng ligger også en avgrensning mot utgifter som ikke er knyttet til omgjørings- eller klagesaken.⁵

4.2 Kostnader knyttet til utarbeidelse av klagen

- (14) Norgesgruppen har krevd dekket kostnader knyttet til advokatbistand i forbindelse med utarbeidelse av klage på vedtak V2020-25 og utarbeidelse av offentlig versjon av klagen. Dette utgjør 619 425 kroner.

¹ Tilsvarende er lagt til grunn i Konkurransklagenemndas vedtak V2021/486 side 4.

² Ot.prp.nr. 3 (1976-1977) side 101.

³ Sivilombudsmannens uttalelse 17. august 2012 (SOM-2011-2482) og 14.oktober 2020 (2020/252).

⁴ Justisdepartementets lovavdelings uttalelse 18. januar 2006, JDLOV-2005-7958, og Graver, Alminnelig forvaltningsrett (5. utg. 2019) s. 534.

⁵ Justisdepartementets lovavdelings uttalelse 18. januar 2006, JDLOV-2005-7958.

- (15) Konkurransetilsynets vedtak V2020-25 ble endret til gunst for Norgesgruppen da tilsynet opphevet vedtaket 15. mars 2021, jf. forvaltningsloven § 36 første ledd.
- (16) Konkurransetilsynet vil i det følgende vurdere om kostnadene på 619 425 kroner knyttet til utarbeidelse av klage på vedtak V2020-25 samt utarbeidelse av offentlig versjon av klagen var *"vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket"*.
- (17) Ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige vil Konkurransetilsynet se hen til om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem. Dette innebærer at det foretas en skjønnsmessig vurdering, hvor tilsynet blant annet vektlegger hva partene anså som nødvendig samt sakens art og vanskelighetsgrad.
- (18) Som nevnt over ila Konkurransetilsynet Norgesgruppen et overtredelsesgebyr for å ha brutt den særskilte opplysningsplikten og dermed optrådt i strid med konkurranseloven § 24 ved å unnlate å opplyse om sitt erverv av eiendommen Sædalssvingene 3 innen fristen som fulgte av pålegget, jf. konkurranseloven § 29 første ledd bokstav c).
- (19) På bakgrunn av Norgesgruppens klage 22. februar 2021 foretok Konkurransetilsynet en fornyet vurdering og besluttet etter en konkret helhetsvurdering av flere ulike forhold å oppheve vedtak V2020-25.
- (20) Saken gjaldt illeggelse av et administrativt overtredelsesgebyr, og Konkurransetilsynet er enig i at sakens alvor tilsier at det var nødvendig med advokatbistand av et visst omfang og at det også kan ha vært en fordel med bistand av advokater med særlig kompetanse innen konkurranserett.
- (21) Konkurransetilsynet legger til grunn at en advokat med særskilt kompetanse innen konkurranserett må kunne forventes å være presis og arbeide mer effektivt enn en advokat som ikke har slik særskilt fagkunnskap. Dette er også lagt til grunn i praksis, hvor det fremgår at det ved den skjønnsmessige vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige for å få endret vedtaket stilles særskilte krav til advokater med kompetanse innen et rettsområde.⁶ Dette innebærer at omfattende timebruk i forhold til sakens art og kompleksitet kan tilsi en skjønnsmessig avkortning av sakskostnadskravet.⁷
- (22) Klagen med vedlegg til Konkurransklagenemnda 22. februar 2021 er omfattende, og timebruken for de ulike advokatene på til sammen [redacted] timer utgjør mer enn [redacted] arbeidsuker for en advokat. Saken gjaldt en prosessuell overtredelse, og er således mer begrenset i kompleksitet og omfang enn en materiell konkurransesak om brudd på konkurranselovens forbudsbestemmelser. Totalt sett mener Konkurransetilsynet at timebruken knyttet til utarbeidelsen av klagen går ut over det sakens art og kompleksitet skulle tilsi.
- (23) Det følger videre av praksis, blant annet fra Konkurransklagenemnda, at timebruken knyttet til utarbeidelsen av klagen skal gjenspeile lengden på tilsynets vedtak.⁸ Tilsynets vedtak som ble påklaget var på 17 sider, mens Norgesgruppens klage uten vedlegg var på totalt 56 sider. Det er Konkurransetilsynets vurdering at klagen i foreliggende sak er omfattende i forhold til sakens art og kompleksitet, noe som etter tilsynets oppfatning også underbygges av lengden på det påklagede vedtaket. Også dette tilsier etter Konkurransetilsynets vurdering at tidsbruken knyttet til utarbeidelsen av klagen går utover det Norgesgruppen med rimelighet kan ha oppfattet som nødvendig.
- (24) I tillegg er det Konkurransetilsynets vurdering at omfanget av klagen dels skyldes at flere av de samme argumentene i stor grad gjentas flere steder i klagen uten at det tilføres noe nytt i saken. Konkurransetilsynet kan derfor ikke se at det er samsvar mellom omfanget av klagen og tilføring av nye momenter i saken, hvilket ytterligere tilsier at tidsbruken og omfanget av klagen ikke var påkrevd for å få endret vedtaket.

⁶ Jf. bl.a. Konkurransklagenemndas avgjørelse 21. desember 2018 i sak 2018/333 og Konkurransklagenemndas vedtak V02-2021 av 24. mai 2021.

⁷ Konkurransklagenemndas avgjørelse 21. desember 2018 i sak 2018/333 og Konkurransklagenemndas vedtak V02-2021 av 24. mai 2021.

⁸ Konkurransklagenemndas vedtak V02-2021 avsnitt (36).

- (25) Samlet er det Konkurransetilsynets vurdering at Norgesgruppen har brukt mer tid på utarbeidelsen av klagen og offentlig versjon av denne enn sakens art og kompleksitet skulle tilsi, og at det ikke var påkrevd med et arbeid av dette omfang for å få endret vedtaket. I denne vurderingen har tilsynet også vektlagt at kravet i foreliggende sak har klare likhetstrekk med tilsvarende krav i Konkurransklagenemndas avgjørelse i vedtak V02-2021. Tilsynet er imidlertid av den oppfatning at foreliggende sak er noe mer kompleks enn saksforholdet i vedtak V02-2021, og tilsynet har derfor valgt å avkorte Norgesgruppens krav med en lavere prosentsats enn nemnda gjorde i nevnte sak.
- (26) Konkurransetilsynet finner etter dette at Norgesgruppens krav for utarbeidelse av klage og offentlig versjon av denne på til sammen 619 425 kroner avkortet skjønnsmessig med 20 prosent til 495 540 kroner.

4.3 Kostnader knyttet til utarbeidelse av offentlig versjon av vedtak V2020-25

- (27) Norgesgruppen har fremsatt krav om dekning av kostnader knyttet til utarbeidelse av offentlig versjon av Konkurransetilsynets vedtak V2020-25 i perioden 1. til 30. september 2020. Dette utgjør 18 800 kroner for ■■■ arbeidstimer.
- (28) Kostnader som kan kreves dekket etter forvaltningsloven § 36 må ha være nødvendige "*for å få endret vedtaket*". Som vist over oppstiller forvaltningsloven § 36 et krav om årsakssammenheng mellom utgiftene parten har pådratt seg i klageprosessen og vedtaksendringen for at kostnadene kan kreves dekket.
- (29) Det følger av forarbeidene til forvaltningsloven § 36 at "*det offentliges ansvar må begrenses til de utgifter som har vært nødvendig for å endre vedtaket*."⁹ Dette er fulgt opp av Justisdepartementets lovavdeling, blant annet i JDLOV-1998-2787 hvor det uttales at også et vedtak om saks kostnader må følge de alminnelige reglene i forvaltningsloven § 36 og at "*det bare er kostnadene knyttet til endring av vedtak, og ikke kostnader i forbindelse med førsteinstansbehandlingen, som kan kreves dekket*".
- (30) Markering av hvilke opplysninger som er forretningshemmeligheter i det opprinnelige vedtaket og som eventuelt skal sladdes i den offentlige versjonen er kostnader knyttet til førsteinstansbehandlingen av saken, og kan etter Konkurransetilsynets oppfatning ikke anses som nødvendige for å få endret vedtaket.
- (31) Konkurransetilsynet finner derfor ikke grunnlag for at Norgesgruppen skal tilkjennes dekning for kostnader knyttet til utarbeidelse av offentlig versjon av vedtak V2020-25, og er kommet til at beløpet på 18 800 kroner avskjæres.

4.4 Kostnader knyttet til gjennomgang av omgjøringsvedtaket

- (32) Norgesgruppen har krevd dekning av kostnader for ■■■ timer arbeid 15. mars 2020 knyttet til gjennomgang og oppfølging av Konkurransetilsynets omgjøringsvedtak 15. mars 2021. Kostnadene for dette er 9 750 kroner.
- (33) Som vist over følger det av ordlyden i forvaltningsloven § 36 at det er vesentlige kostnader som har vært nødvendige "*for å få endret vedtaket*" som kan kreves dekket. Ordlyden tilsier at vedtakstidspunktet er skjæringstidspunktet.¹⁰ Dette innebærer at det er kostnader frem til vedtak i klagebehandlingen foreligger som kan kreves dekket.
- (34) Norgesgruppen har vist til Sivilombudsmannens melding for året 1999 (dokument nr. 4 1999-2000) side 270-271, som omhandler en sak der skattyter ble tilkjent etterfølgende advokatkostnader i forbindelse med endring av en ligningsavgjørelse etter ligningsloven § 9-11. Saken det er vist til gjaldt dekning av saks kostnader etter en særbestemmelse i skattelovgivningen, og Konkurransetilsynet kan ikke se at avgjørelsen har overføringsverdi til spørsmålet om dekning av saks kostnader etter forvaltningsloven § 36. Tilsvarende er lagt til grunn i Konkurransklagenemndas vedtak V02-2021 avsnitt (54).
- (35) Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det klart at gjennomgang og oppfølging av omgjøringsvedtaket ikke kan anses å være nødvendig for å få endret tilsynets vedtak, og at det

⁹ Ot.prp. nr. 3 (1976–1977) side 101.

¹⁰ Tilsvarende er lagt til grunn i Konkurransklagenemndas vedtak V02-2021 24. mai 2021 side 7.

dermed ikke foreligger årsakssammenheng mellom utgiftene knyttet til gjennomgang av omgjøringsvedtaket og vedtaksendringen.

- (36) Konkurransetilsynet finner derfor ikke grunnlag for at Norgesgruppen skal tilkjennes dekning for kostnader knyttet til arbeid utført etter tidspunktet for omgjøringsvedtaket, og er kommet til at hele beløpet på 9 750 kroner avskjæres.

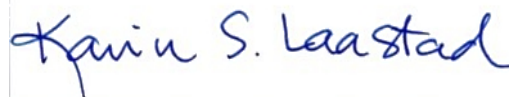
5 Vedtak

- (37) Med hjemmel i forvaltningsloven § 36 første, jf. tredje ledd, har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Norgesgruppen ASA tilkjennes saksomkostninger på kroner 495 540,-.

- (38) Ovennevnte beløp vil bli utbetalt til oppgitt konto.
- (39) Konkurransetilsynets vedtak kan påklages. En eventuell klage stiles til Konkurransklagenemnda, men sendes til Konkurransetilsynet. Klagefristen er tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

Med hilsen

Karin Stakkestad Laastad (e.f.)
juridisk direktør

Mottaker
Wikborg Rein & Co

Postadresse
Postboks 1513 Vika

Poststed
0117 OSLO
Norge

Kontakt/e-post
Mads Magnussen
mma@wr.no

Kopi til:
Wikborg Rein & Co

Postboks 1513 Vika

0117 OSLO
Norge

Preben Milde
Thorbjørnsen
pmt@wr.no